

Arbetslivskommissionen för mediebranschen, lägesbild 2022–2023

Arbetslivskommissionen har utarbetat en lägesbild över kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande inom sitt område. Till arbetskommissionernas uppgifter hör att årligen producera information om kvaliteten på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet inom den egna branschen (Statsrådets förordning om yrkesutbildning 673/2017). För detta uppdrag har arbetslivskommissionerna haft tillgång till uppgifter om uppföljning, bedömning och respons, bland annat utbildningsförvaltningens statistik- och styrningstjänster och i den nationella informationsresursen KOSKI. Uppgifterna om utförda studieprestationer 2022 gjordes tillgängliga för kommissionerna våren 2023. Eventuella korrigeringar som läroanstalterna har gjort i KOSKI-informationen efter denna tidpunkt visas inte i denna lägesbild. Detta gäller även statistiken över mängden utförda studieprestationer 2023 som tagits fram ur informationsresursen KOSKI i början av 2024. De granskade prestationsmängderna publiceras senare i utbildningsförvaltningens statistiktjänst Vipunen.fi. De uppgifter som har utnyttjats i lägesbilden har plockats direkt från informationsresursen KOSKI i den form som läroanstalterna har uppgett dem. Statistiken kan innehålla bristfälliga eller felaktiga uppgifter. Till exempel på grund av tekniska orsaker har alla uppgifter som antecknats i läroanstalternas egna studiehanteringssystem inte överförts korrekt till KOSKI och då syns uppgifterna i statistiken som "inga uppgifter"/"har inte meddelats". De examina som är i övergångsperioden ingår inte i de kvantitativa uppgifterna. I utbildningsanordnarnas anordnartillstånd bestäms utbildningsanordnarnas aktivitet utifrån om utbildningsanordnaren/läroanstalten registrerat examens- eller examensdelsprestationer i den KOSKI-data från 2022 eller 2023 som tillställts kommissionen. Även kommissionernas besöksrapporter, begäran om rättelse och utlåtanden har använts som källmaterial.

Antal avlagda examina och examensdelar

	2022	2023	2022	2023
Avläggande av examina och examensdelar	hel examen	hel examen	examensdelar	examensdelar
Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning	1174	1272	16720	17486
Kompetensområdet för audiovisuell kommunikation	612	645		
Kompetensområdet för visuell framställning	349	386		
Kompetensområdet för publikationsproduktion	199	234		
Kompetensområdet för grafisk kommunikation	25	22		
Inga uppgifter	3	3		
Yrkesexamen inom mediebranschen	150	143	670	709
Kompetensområdet för grafisk kommunikation	7	17		
Kompetensområdet för audiovisuell kommunikation	76	53		
Kompetensområdet för fotografering	64	70		
Inga uppgifter	3	3		
Specialyrkesexamen inom mediebranschen	26	17	112	71
Kompetensområdet för grafisk kommunikation	3	2		
Kompetensområdet för audiovisuell kommunikation	0	0		
Kompetensområdet för fotografering	23	15		
Totalt	1450	1432	17522	18274

Utveckling av antalet examina och examensdelar

Hela examensprestationer	hel examen		förändrings-%
	2022	2023	
Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning	1174	1272	8 %
Yrkesexamen inom mediebranschen	150	143	-5 %
Specialyrkesexamen inom mediebranschen	26	17	-35 %

Examensdelsprestationer	examensdelar		förändrings-%
	2022	2023	
Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning	16720	17486	5 %
Yrkesexamen inom mediebranschen	670	709	6 %
Specialyrkesexamen inom mediebranschen	112	79	-30 %

Examensdelar som mål/hel examen som mål

Hel examen som mål (enligt examensdel)*	2022	2023	förändrings-%
Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning	16040	16682	4 %
Yrkesexamen inom mediebranschen	622	635	2 %
Specialyrkesexamen inom mediebranschen	111	71	-36 %

Examensdelar som mål (enligt examensdel)*	2022	2023	förändrings-%
Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning	680	804	18 %
Yrkesexamen inom mediebranschen	48	74	54 %
Specialyrkesexamen inom mediebranschen	1	0	100 %

Reflektioner

Utveckling av antalet examina och examensdelar

Av examina som avlagts inom mediebranschen 2021, 2022 och 2023 har antalet prestationer ökat endast i grundexamen. I specialyrkesexamen bör det lilla antalet studerande beaktas, varvid även en liten förändring i antalet framstår som procentuellt betydande. Dessutom kan den normala studietiden för yrkes- och specialyrkesexamina (1–1,5 år) förklara den årliga variationen i antalet prestationer.

Inom mediebranschen avlägger majoriteten av de studerande på alla examensnivåer fortfarande hela examen, och tyngdpunkten ligger på grundexamen.

Det förekommer förändringar i avläggandet av hela examen; antalet grundexamina ökade med 8 %, yrkesexamina minskade med -5 % och specialyrkesexamina minskade med -35 %.

Det förekommer också förändringar i avläggandet av examensdelarna; en ökning på 5 % i grundexamina, en ökning på 6 % i yrkesexamina och en minskning på -30 % i specialyrkesexamina.

Yrkes- och specialyrkesexamen är mer arbetslivsorienterad och avläggs huvudsakligen som läroavtalsutbildning på arbetsplatser.

Grundexamen är mer läroanstaltscentrerad och yrkesproven avläggs oftare vid läroanstalten.

Anordnande av examina

Anordnartillstånd / Aktiva utbildningsanordnare

Examen	Anordnartillstånd 2022	Anordnartillstånd 2023	Aktiva anordnare 2022	Aktiva anordnare 2023
Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning	45	45	38	36
Yrkesexamen inom mediebranschen	22	22	16	15
Specialyrkesexamen inom mediebranschen	5	6	2	

Reflektioner

Förändringar i antalet tillstånd för anordnande av examen

År 2022 förändrades inte antalet aktiva anordnare. Ett nytt anordnartillstånd hade tagits in för yrkesexamen. År 2023 förändrades antalet aktiva utbildningsanordnare enligt följande: -2 st. i grundexamen (38 → 36), -1 i yrkesexamen (16 → 15). I fråga om specialyrkesexamen finns det endast en aktiv utbildningsanordnare. Antalet anordnartillstånd förändrades inte (GE 45 och YE 22), specialyrkesexamen har fått ytterligare ett anordnartillstånd (5 → 6).

Anordnande av examina och fördelning av avläggandet av examina/examensdelar mellan utbildningsanordnare

År 2022

Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning:

- 38 aktiva utbildningsanordnare, av vilka de två utbildningsanordnarna med störst prestationsmängd har 25 procent av alla avlagda examina.
- Fler än 1 000 examensdelar har avlagts hos fem av de aktiva utbildningsanordnarna. Hos två utbildningsanordnare har det avlagts mindre än 100 examensdelar.
- Hos 45 procent av de aktiva utbildningsanordnarna har det avlagts 200–1 000 examensdelar.

Yrkesexamen inom mediebranschen:

- Över hälften av alla avlagda examina fördelas på fyra utbildningsanordnare (16 aktiva utbildningsanordnare).
- Hos hälften av de aktiva utbildningsanordnarna har det avlagts fler än 40 examensdelar.

Specialyrkesexamen inom mediebranschen:

- Två aktiva utbildningsanordnare, nästan alla examina och examensdelar har avlagt hos den ena av dem.

År 2023

Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning:

- 36 aktiva utbildningsanordnare för grundexamen, sammanlagt 1 272 avlagda examina. De två största utbildningsanordnarna finns i huvudstadsregionen. Hos de fem största utbildningsanordnarna har sammanlagt 581 examina avlagts, dvs. nästan hälften av alla examina.

Yrkesexamen inom mediebranschen:

- Antalet aktiva utbildningsanordnare är 15, antalet avlagda examina är 143. Den största anordnaren finns i Mellersta Finland. Hos de tre största anordnarna har det avlagts sammanlagt 59 examina, dvs. cirka 42 procent.
- Specialyrkesexamen inom mediebranschen:

Det finns endast en anordnare av specialyrkesexamen med sammanlagt 17 prestationer.

Examensanordnandets geografiska och språkliga täckning

År 2022 koncentrerades största delen av anordnarna av grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning till Nyland-Tammerfors-Jyväskylä. Anordnare av yrkesexamen inom mediebranschen är jämnare utspridda på olika håll i landet. Det finns endast två aktiva utbildningsanordnare för specialyrkesexamen inom mediebranschen. Det finns endast två svenskspråkiga utbildningsanordnare för grundexamen och en för yrkesexamen.

År 2023 koncentrerades största delen av anordnarna av grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning till Nyland-Tammerfors-Jyväskylä, svenskans andel är 3,54 procent. Anordnare av yrkesexamen inom mediebranschen är jämnare utspridda på olika håll i landet, svenskans andel är 8,39 procent. Det finns endast en aktiv finskspråkig anordnare av specialyrkesexamen inom mediebranschen som ligger i Mellersta Finland.

Kvalitet på genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnande

Fördelning av platserna för yrkesprov 2022

Examen	arbetsplats	läroanstalt	arbetsplats och läroanstalt	inga uppgifter
--------	-------------	-------------	-----------------------------	----------------

Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning	30 %	50 %	5 %	15 %
Yrkesexamen inom mediebranschen	56 %	24 %	10 %	10 %
Specialyrkesexamen inom mediebranschen	6 %	94 %	0 %	0 %

**i siffrorna ingår inte de gemensamma examensdelarna och deras delområden eller erkända examensdelar*

Fördelning av platserna för yrkesprov 2023

Examen	arbetsplats	läroanstalt	arbetsplats och läroanstalt	inga uppgifter
Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning	33 %	53 %	7 %	7 %
Yrkesexamen inom mediebranschen	68 %	20 %	6 %	6 %
Specialyrkesexamen inom mediebranschen	26 %	70 %	4 %	0 %

**i siffrorna ingår inte de gemensamma examensdelarna och deras delområden eller erkända examensdelar*

Förverkligande av tvåpartsbedömningen av yrkesinriktade examensdelar i bedömningen 2022 och 2023*

Examen	lärare och representant för arbetslivet 2022	lärare och representant för arbetslivet 2023	inga uppgifter 2022	inga uppgifter 2023
Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning	46 %	47 %	2 %	2 %
Yrkesexamen inom mediebranschen	83 %	92 %	6 %	0 %
Specialyrkesexamen inom mediebranschen	100 %	100 %	0 %	0 %

**i siffrorna ingår inte de gemensamma examensdelarna och deras delområden eller erkända examensdelar*

Medeltal för studeranderesponsen* (avslutande enkät)

Examen	medeltal för yrkesprov 2022	medeltal för yrkesprov 2023	medeltal för alla frågegrupper 2022	medeltal för alla frågegrupper 2023
Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning	4,2	4,4	4,0	4,1
Yrkesexamen inom mediebranschen	4,4	4,6	3,9	4,2
Specialyrkesexamen inom mediebranschen	4,6	4,3	4,1	3,9

** Bedömningsskala 1–5*

Arbetsplatsenkät 2022–2023*

Examen	medeltal 2022	medeltal 2023
Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning	4,0	4,2
Yrkesexamen inom mediebranschen	3,2	4,4
Specialyrkesexamen inom mediebranschen	-	-

** Bedömningsskala 1–5*

Enkät för arbetsplatshandledare 2022–2023*

Examen	medeltal 2022	medeltal 2023
Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning	4,1	4,2
Yrkesexamen inom mediebranschen	3,9	4,1
Specialyrkesexamen inom mediebranschen	3,6	-

** Bedömningsskala 1–5*

Fördelning av platserna för yrkesprov

År 2022: Största delen av yrkesproven för grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning genomförs fortfarande vid läroanstalterna. Enligt uppgifterna i Koski har endast en utbildningsanordnare genomfört alla yrkesprov på arbetsplatser på det sätt som lagen förpliktar, och en utbildningsanordnare har genomfört alla yrkesprov vid läroanstalten. Spelbranschens yrkesprov görs i huvudsak vid läroanstalterna (över 80 %), och likaså görs yrkesprov i obligatoriska examensdelar ofta vid läroanstalten och bedöms endast av en lärare.

Enligt uppgifterna i Koski genomförs yrkesproven för yrkesexamen inom mediebranschen både endast vid läroanstalten och endast på arbetsplatsen. Det finns skillnader mellan utbildningsanordnarna i verksamheten. I yrkesexamen inom mediebranschen är situationen gällande platser där yrkesprov avläggs bättre än i grundexamen. Det finns dock några utbildningsanordnare för vilka situationen är dålig: till exempel för två utbildningsanordnare är andelen som genomförs vid läroanstalten över 90 procent.

Enligt uppgifterna i Koski skulle alla yrkesprov hos den ena av de två aktiva anordnarna av specialyrkesexamen inom mediebranschen ha avlagts vid läroanstalten. Det kan finnas fel i uppgifterna i Koski av två orsaker: antingen för att skolan rapporterat felaktiga resultat till Koski, eller för att den studerande har varit på en arbetsplats, men ändå genomförs bedömningen av yrkesprov vid läroanstalterna endast genom att endast granska en portfolio eller motsvarande produkt.

Sammanfattning av platserna för alla yrkesprov inom branschen: Inom mediebranschen har nätverkande i arbetslivet en nyckelroll med tanke på de studerandes framtida sysselsättning, och dessutom har referenser från verkliga kundarbeten stor betydelse. Den studerande bör kommunicera direkt både med den s.k. slutkunden (som kan vara från andra branscher) och med aktörer inom mediebranschen. Arbetslivskontakterna och en arbetslivsorienterad bedömning under studietiden är alltså enormt viktiga för den studerandes framtid. Kommissionens förslag för reflektion: borde man för att öka antalet yrkesprov i arbetslivet skapa ett incitamentssystem för utbildningsanordnare?

År 2023: Fler än hälften av yrkesproven för grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning genomförs fortfarande vid läroanstalterna. Det är bra att antalet uppgifter som saknas har minskat betydligt.

I fråga om yrkesprov för yrkesexamen inom mediebranschen har situationen förbättrats jämfört med året innan, även om många yrkesprov fortfarande genomförs vid läroanstalten. I yrkesexamen inom mediebranschen är situationen gällande platser där yrkesprov avläggs bättre än i grundexamen.

År 2023 fanns det endast en aktiv anordnare av specialyrkesexamen inom mediebranschen. Detta har klart förbättrat situationen, men fortfarande ordnas väldigt många yrkesprov på vid läroanstalten. Specialyrkesexamen avläggs ofta av yrkesutövare, så deras yrkesprov har ofta registrerats vid läroanstalten.

Sammanfattning av platserna för alla yrkesprov inom branschen: Bland aktörerna inom mediebranschen finns många små företag och frilansare som inte har möjlighet att ta emot studerande för inläring i arbetet. Å andra sidan utförs många yrkesprov genom att utföra verkliga klientarbeten, men i skolmiljön. Det vore dock viktigt att i synnerhet de yngsta studerandena skulle få komma till riktiga arbetsplatser, eftersom de inte nödvändigtvis har någon tidigare arbetserfarenhet. Arbetslivskontakterna och en arbetslivsorienterad bedömning under studietiden är alltså enormt viktiga för den studerandes framtid.

Förverkligande av tvåpartsbedömningen

År 2022: Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning: Enligt uppgifterna i Koski har en representant för arbetslivet deltagit i utvärderingen av grundexamensproven vid sidan av en lärare i 36 procent av proven. I grundexamen förverkligas alltså tvåpartsbedömning endast i cirka en tredjedel av yrkesproven. 14 procent av proven i den yrkesinriktade examensdelen har bedömts endast av en lärare.

Yrkesexamen inom mediebranschen: Enligt uppgifterna i Koski har en representant för arbetslivet deltagit i utvärderingen av yrkesprov inom mediebranschen i 83 procent av proven. I bedömningen av yrkesexamen förverkligas alltså tvåpartsbedömningen ganska väl.

Specialyrkesexamen inom mediebranschen: Enligt uppgifterna i Koski har tvåpartsbedömningen av specialyrkesexamen inom mediebranschen förverkligats i alla bedömningar av yrkesprov.

Sammanfattning av förverkligandet av tvåpartsbedömningen: I grundexamen förverkligas tvåpartsbedömningen av yrkesprov sämst. Bedömningen av yrkesprov för yrkesexamen och specialyrkesexamen genomförs i regel på tvåpartsbasis i över 80 procent av bedömningarna av yrkesprov. En del problem förekommer dock i bedömningen

av yrkesexamen. Särskilt beaktansvärt är det stora antalet yrkesprov i grundexamen som endast bedömts av en lärare.

År 2023: Grundexamen inom mediebranschen och visuell framställning: Enligt uppgifterna i Koski har en representant för arbetslivet deltagit i utvärderingen av grundexamensproven vid sidan av en lärare i 47 procent av proven. I grundexamen förverkligas alltså tvåpartsbedömning i nästan hälften av yrkesproven. 16 procent av proven i den yrkesinriktade examensdelen har bedömts endast av en lärare.

Yrkesexamen inom mediebranschen: Enligt uppgifterna i Koski har en representant för arbetslivet deltagit i utvärderingen av yrkesprov inom mediebranschen i 92 procent av proven. Tvåpartsbedömningen av yrkesexamen förverkligas alltså väl, situationen har förbättrats betydligt jämfört med året innan.

Specialyrkesexamen inom mediebranschen: Enligt uppgifterna i Koski har tvåpartsbedömningen av specialyrkesexamen inom mediebranschen förverkligats i alla bedömningar av yrkesprov.

Sammanfattning av förverkligandet av tvåpartsbedömningen: I grundexamen förverkligas tvåpartsbedömningen av yrkesprov fortfarande sämst, situationen har endast förbättrats med en procent jämfört med föregående år. Bedömningen av yrkesprov för yrkesexamen och specialyrkesexamen genomförs i regel på tvåpartsbasis i över 90 procent av bedömningarna av yrkesprov. Tekniskt sett har det varit svårt att som använda frilansare eller lättföretagare som inte har ett FO-nummer som bedömare. Antalet yrkesprov som bedöms av endast en lärare är fortfarande stort (16 %) i grundexamen.

Studeranderespons

År 2022: Enligt studeranderesponsen verkar de studerande nöjda med hur yrkesproven genomförs. Variationsintervallet för grundexamens medeltal är 3,5–4,8 och 3,5–4,9 för yrkesexamens medeltal. Endast två utbildningsanordnare ordnade yrkesprov för specialyrkesexamen 2022, så variationsintervallet är inte känt.

År 2023: Enligt studeranderesponsen verkar de studerande nöjdare än året innan (grundexamen 4,2 → 4,4, yrkesexamen 4,4 → 4,6). I fråga om specialyrkesexamen minskade nöjdheten något (4,6 → 4,3).

Arbetsplatsenkät

År 2022: Medeltalet för alla examina är 3,9. Variationsintervallet för grundexamens medeltal är 3,3–4,8 och 2,3–4,5 för yrkesexamen. Medelvärdena för examina är inte direkt jämförbara sinsemellan, eftersom antalet respondenter varierar avsevärt mellan examina. Grundexamen har 31 utbildningsanordnare som har rapporterat sina medeltal. Av dessa ligger 15 under examens medeltal 4,0. Yrkesexamen har fem utbildningsanordnare vars medeltal har rapporterats. Av dessa ligger ett under examens medeltal 3,2. Svarsandelen för antalet arbetsplatsperioder är något under 25 procent för grund- och yrkesexamen och under 10 procent för specialyrkesexamen. Allmän observation om arbetslivsresponsen: Med beaktande av antalet respondenter är endast uppgiften för grundexamen tillförlitlig.

År 2023: Antalet svar var 221. Allmän observation om arbetslivsresponsen: Med beaktande av antalet respondenter är endast uppgiften för grundexamen tillförlitlig. Svaren för yrkesexamen är endast 4. För grundexamen är spridningen 2,8–4,9. För yrkesexamen är spridningen 2,0–4,7. I yrkesexamen syns ytterligheterna tydligare och antalet respondenter är mindre. Viktat medeltal för arbetsplatsperiodernas längd, medeltal 4,19. Medeltalet för grundexamen är 4,18. Medeltalet för yrkesexamen är 4,35. Den genomsnittliga längden på de arbetsplatsperioder som angetts är 47,8 dagar.

Arbetsplatshandledarenkät

År 2022: Medeltalet för alla examina är 4,1. Medelvärdena för examina är inte direkt jämförbara sinsemellan, eftersom antalet respondenter varierar avsevärt mellan examina. Variationsintervallet för grundexamen är 2,9–4,9. Medeltalen har rapporterats för 32 utbildningsanordnare. För tio av dessa ligger medeltalet under examens medeltal (4,1). Variationsintervallet för yrkesexamen är 2,4–4,9 för de sju utbildningsanordnare för vilka medeltalen har rapporterats. Tre utbildningsanordnare har ett medeltal som ligger under examens medeltal (3,9). En av dessa har inget anordnartillstånd, utan det har varit fråga om läroavtalsutbildning. Den ena av de två utbildningsanordnare för specialyrkesexamen som svarade på enkäten har färre än 5 respondenter, och därför har inga resultat rapporterats.

År 2023: Sammanlagt 300 respondenter, varav 5 är från yrkesexamen. Som ytterligare observation att grundexamen bedömts högre än yrkesexamen. Viktat medeltal för arbetsplatsperiodernas längd: medeltal 4,19.

Medeltal för grundexamen 4,21. Medeltal för yrkesexamen 3,94. Den genomsnittliga längden på de arbetsplatsperioder som angetts är 53,8 dagar; 52 dagar i grundexamen och 124,2 dagar i yrkesexamen.

Reflektioner

Miljöer för yrkesprov och deras lämplighet för påvisande av kunnande

Andelen yrkesprov inom branschens examina som avlagts i arbetslivet var cirka 31 procent 2022 och cirka 42 procent 2023.

Utifrån besöken har kommissionen antecknat följande observationer:

- Lämpligheten hos miljöer för yrkesprov säkerställs genom besök som sker innan inläringen i arbetet inleds.
- Lärarna kontakter alltid nya platser för inläring i arbetet och utreder lämpligheten genom besök och diskussioner.
- De studerandes bakgrundskompetens kartläggs noggrant.

Motiveringar till ordnande av yrkesprov på läroanstalter

Motiveringar till yrkesprov som ordnas vid läroanstalterna som framkommit under besöken:

- Lagstiftningen förbjuder att personer som saknar den ålder som krävs eller den föreskrivna yrkeskompetensen utför yrkesprovets arbetsuppgifter eller får tillträde till arbetsplatsen. Om den behörighet som krävs ingår i examen som eftersträvas ska den studerande skaffa behörigheten före yrkesprovet, och yrkesprovet kan inte flyttas till läroanstalten på dessa grunder. Om den studerande under den planerade studietiden uppnår den ålder som krävs för yrkesprov i arbetsuppgiften kan provet inte flyttas till läroanstalten på basis av ålder, utan yrkesprovets tidpunkt ska flyttas.
- Ett jobb där kunnandet i fråga kunde påvisas finns inte på den studerandes studieort, den studerandes hemort eller den studerandes utbildnings- eller läroavtalsarbetsplats.
- Att genomföra yrkesprovet på arbetsplatsen kan medföra en stor risk för den studerandes hälsa eller liv som inte kan elimineras med de skydds- och arbetarskyddsmetoder som används på arbetsplatsen.
- Att genomföra yrkesprovet på arbetsplatsen kan orsaka arbetsplatsen en betydande ekonomisk eller verksamhetsbaserad risk som inte kan elimineras med tillräckliga skydds- och säkerhetsåtgärder i yrkesprovssituationen eller som inte täcks av arbetsplatsens försäkringar.
- Läroanstaltens verkstad kan fungera som miljö för yrkesprovet (verkstad enligt examensgrunderna) om man kommer överens om detta i den studerandes plan för handledning och stöd eller plan för särskilt stöd.
- I vissa fall genomförs inläringen i arbetet som distansarbete, varvid arbetsplatshandledning har blivit en utmaning.
- Det finns ingen lämplig arbetsplats eller så kan kunden inte erbjuda en plats för arbetet. I de obligatoriska examensdelarna är kompetensen ännu inte tillräcklig för en period för inläring i arbetet.
- Om man trots letande inte hittar en läroavtalsplats ska man söka en s.k. tillfällig plats där yrkesprovet kan avläggas. Om allt inte går som planerat på läroavtalsplatsen strävar man alltid efter att hitta en så genuin arbetsmiljö som möjligt, dvs. utbildningsanordnaren erbjuder i princip inte ett projekt.
- Utgångspunkten är att yrkesproven görs på uppdrag av arbetslivet, men i vissa fall är det lättare att genomföra yrkesprovet i läroanstaltens lokaler och med läroanstaltens utrustning.
- I vissa fall (t.ex. inom spelbranschen) är arbetsplatsen inte en fysisk plats, utan man arbetar på distans och eventuellt internationellt. Således genomförs yrkesproven i läroanstaltens lokaler och med läroanstaltens utrustning. En grund inom utbildningen inom spelbranschen är också att de studerande till exempel genomför ett spelprojekt från början till slut som skolprojekt.
 - Den studerande verkar i sitt eget UF-företag.

Observationer: 1) Det finns fler studerande inom mediebranschen än möjliga arbetsplatser/aktörer inom mediebranschen. Arbetslivskommissionen för mediebranschen uppmuntrar studerande inom mediebranschen att söka arbets- och yrkesprovsmiljöer även utanför mediebranschen. Mediebranschens kompetens behövs i stor utsträckning även inom andra branscher, där det också är möjligt att få sysselsättning efter examen. Platser i arbetslivet som söks under studierna ska sökas på samma sätt som arbetstillfällen efter utexamineringen. 2) Inom mediebranschen råder osäkerhet om vad som räknas som arbetsplats. Till exempel om man i skolans ljudstudio gör ett beställningsarbete för en kund, eventuellt till och med i närvaro av en representant för arbetslivet, är det fråga om läroanstaltsprov?

Utifrån planerna för utvärdering av kunnandet som fått och diskussionerna som förts i samband med besöken kan man konstatera att majoriteten av utbildningsanordnarna strävar efter att ordna yrkesprov på arbetsplatser,

men inte alltid lyckas med det. Men det finns också anordnare som har utarbetat och fastställt en plan för bedömning av kunnande som uppmuntrar till yrkesprov vid läroanstalter på ett lagstridigt sätt.

Generaliseringar om rättelseyrkanden

År 2023 mottog arbetslivskommissionen två rättelseyrkanden. Behandlingen av ett av dessa har fortsatt under den nya kommissionen.

Situationen gällande planer för bedömning av kunnande

Kommissionen har inte gett ett enda yttrande om planerna för bedömning av kunnande för grundexamens del, ett utlåtande om yrkesexamen och ett om specialyrkesexamen. I dessa har planerna gjorts upp examensspecifikt. Vid en del av besöksmålen saknades aktuella planer, men vid en del var planerna välgjorda och à jour.

Förverkligande av personlig tillämpning i praktiken

Utifrån besöken går man igenom PUK-diskussionerna med de studerande. De studerandes tidigare förvärvade kompetens och intressen beaktas i allmänhet väl i studieplaneringen, och man kan påvisa sin kompetens i snabbare takt om man har beredskap för det. Lärarna och handledarna för inläring i arbetet bedömer studerandespecifikt om de är beredda att avlägga yrkesprov. Mindre utbildningsanordnare har utmaningar med att erbjuda valbara studier vid läroanstalten.

Utvecklingsobjekt i anordnarnas verksamhet enligt kommissionen

Utvecklingsobjekt utifrån arbetslivskommissionernas observationer och besök:

- I marknadsföringen av examina används andra än de officiella namnen på examina, vilket strider mot anvisningarna.
- Många yrkesprov utförs fortfarande vid läroanstalterna, även om det delvis sker som kundarbeten och projekt.
- Behärskande av stora mängder av frånvaro bland studerande.
- Att få med småföretag och enskilda företagare som är typiska inom branschen som leverantörer av inläring i arbetet.
- Alla utbildningsanordnare betjänar inte enskilda läroavtalsstuderande.
- Om studierna inte omfattar inläring i arbetet blir den praktiska inläringen av arbetslivsfärdigheter svag.
- Arbetsplatshandledarnas deltagande i arbetsplatshandledarutbildningen är svag.

Gemensamma examensdelar och deras delområden

De gemensamma examensdelarna genomförs på mycket olika sätt vid läroanstalterna. Efter coronatiden har webbkurserna ökat betydligt. Vid vissa läroanstalter är det möjligt eller till och med nödvändigt att genomföra alla gemensamma examensdelar som webbkurser. Vid vissa läroanstalter genomförs de gemensamma examensdelarna som intensivveckor, vid vissa fördelas studierna jämnt över studietiden. Integrationen är ganska liten, delvis av läsordningstekniska skäl. Grupperna för gemensamma examensdelar kan ha studerande från flera olika branscher.

Examensgrundernas funktion

Examensgrundernas överensstämmelse med arbetslivet och erfarenheter av examensgrundernas funktion

Arbetslivskommissionens besök 2022 fokuserade på utbildningsanordnare som har fått god studeranderespons. Målet har varit att hitta god praxis att föra vidare.

Observationer från besöken om hur examensgrunderna fungerar och motsvarar arbetslivet:

- I allmänhet är examensgrunderna à jour och flexibla samt motsvarar kraven i arbetslivet.
- Utbildningsanordnarna önskade mer omfattande examensdelar. Det har observerats att examensgrunderna för grundexamen består av små helheter.
- Spelbranschen önskades bli ett eget kompetensområde.
- Intresse för en examensdel om influerarmarknadsföring/innehållsproduktion.
- Examensgrunderna för grundexamen håller på att förändras och detta väckte diskussion. T.ex. vid en läroanstalt har man en lokal examensdel vid namnet (på finska) Media-alan sisäiset asiakastyöt som man är nöjda med. Vid läroanstalten funderar man på hur det ska gå för examensdelen i fråga i fortsättningen, hur man ska få tillräckligt med studiepoäng.

Arbetslivskommissionens besök 2023 fokuserade på utbildningsanordnare som har fått god studeranderespons, och å andra sidan på nya aktörer.

Observationer från besöken om hur examensgrunderna fungerar och motsvarar arbetslivet:

- De nya examensdelarna som träder i kraft den 1 januari 2024 medför det önskade kompetensområdet inom spelbranschen.
- De nya kompetenskraven och bedömningskriterierna fick både positiv och negativ respons.
- De vaga kompetenskraven fick beröm, även om de ibland är för vaga.
- I allmänhet motsvarar examensgrunderna kraven i arbetslivet och är aktuella.
- Det är lätt att sammanställa kompetensvägar av examensdelarna då alla examensdelar nu kan väljas till alla kompetensområden.
- Namnen på examensdelarna beskriver inte alltid innehållet, och det finns för många nästan likadana examensdelar.
- I yrkesexamen kritiserades att det finns för få examensdelar med anknytning till ljud.